

STORE NORSKE SPITSBERGEN KULKOMPANI

AKTIESELSKAP

BERETNING FOR 50. DRIFTSÅR 1965 - 66

50.

ÅRSBERETNING

*Store Norske Spitsbergen
Kulkompani*

A K T I E S E L S K A P

DRIFTSÅRET

1. APRIL 1965 · 31. MARS 1966

J.W.EIDES BOKTRYKKERI

REPRESENTANTSKAPET 1965—66

ORDFØRER: *H.r.advokat Gunnar Greve sr.*

VICEORDFØRER: *Advokat Per Brandt Hansen, Bergen*

Direktør Erik Anker, Oslo
Skipsreder Kjell Bruusgaard, Oslo
Direktør Job. Danielsen, Bergen
H.r.advokat Gunnar Greve sr., Bergen
Skipsmekler Halfdan Grieg, Bergen

Advokat Per Brandt Hansen, Bergen
Skipsreder Johan Horn, Bergen
Direktør Egill Langlo, Bergen
Generalkonsul Erling Lind, Oslo
Kjøpmann Edv. Riisøen, Bergen

STYRET 1965—66

FORMANN: *H.r.advokat Henrik Ameln*
VISEFORMANN: *Direktør Ivar Lund*

H.r.advokat Henrik Ameln, Bergen
Fylkesmann Lars Evensen, Kristiansand
Stortingsmann Helge Jakobsen, Tromsø
Fylkesmann Mons Lid, Bergen
Direktør Ivar Lund, Bergen

ADMINISTRASJONEN 1965—66

Direktør Atle Bjørkum
Direktør Knut Deinboll

STYRETS BERETNING

for driftsåret

1. april 1965 – 31. mars 1966

GRUBEDRIFTEN. Produksjonen i driftsåret 1965/66 utgjorde 436.303 tonn mot budsjettert 380.000 tonn.

Skjningskvantum utgjorde 447.000 tonn og eget kullforbruk 18.014 tonn.

Tyngden av produksjonen kom fra Olav V's grube mens grube 2 bidro med en relativt mindre andel. Det vesentligste av oppfaringen foregikk i grube 4, med henblikk på å klargjøre denne gruben i driftsåret 1966/67. Med årets oppfaringer har en i hovedsaken fullført det oppfaringprogram som knytter seg til de av selskapets kullfelter som for tiden er i produksjon eller holdes i beredskap for produksjon.

Oppredningsverket funksjonerte tilfredsstillende etterat endel viktige utbedringer av anlegget var utført sommeren 1965.

Grunnet vanskeligere geologiske forhold i Olav V's grube i foregående driftsår er avgang ved sjeiding øket fra 9.6% til 13.9% av brutto produksjonskvantum.

På tross av de ufordelaktigere geologiske forhold lyktes det å opprettholde produktiviteten på strossene, først og fremst fordi tilgangen på vante grubearbeidere var meget tilfredsstillende sommeren og høsten 1965.

I oktober 1965 brøt det ut brann i vinkelstasjonen for taubanen på Hotelneset, hvilket førte til en ukes stans i ordinær lagring, men uten produksjonstap for grubene. Drift av transportanlegg, kraftstasjon og verksteder forløp for øvrig uten større forstyrrelser. Driften av lasteanlegget i sommersesongen gikk likeledes tilfredsstillende.

Det ble i løpet av sommeren 1965 drevet tre prøvestoller i grube 6-feltet. Resultatet av analyserte kullprøver fra dette felt bekrefter tidligere antagelser om god kvalitet.

I grube 7-feltet har en i tillegg til tidligere 3 stoller fullført ytterligere en 4. prøvestoll fra Foxdalen. I motsetning til de tidligere stoller viser den siste en god kvalitet av kullene.

I Olav V's grube ble det foretatt boring etter over- og underliggende kullfløtser, men uten at en kunne påvise økonomisk drivverdige kull.

Den organisasjonsmessige utbygging av vernearbeidet har fortsatt slik at vernetjenesten ved selskapets anlegg er kommet inn i meget faste former.

Det er gjennomført en ganske omfattende kursvirksomhet for arbeidsledere, samtidig som den spesielle opplæring av alt personell er intensivert med henblikk på å skape full forståelse for sikkerhetens avgjørende plass i driftsbildet.

I Longyearbyen overvintret i 1965/66 854 personer. Av disse var 628 ansatt i selskapets tjeneste, de øvrige 226 tilhørte de ansattes familier samt statstjenestemenn med familier. Det overvintret i alt 118 barn i og under skolepliktig alder.

Forholdet mellom de ansatte og bedriftsledelsen var meget godt.

FORVENTET UTVIKLING AV GRUBEDRIFTEN. Etter hvert som kvantum avtar i de nåværende produksjonsfelter må en regne med økede omkostninger og tilsvarende noe svakere økonomisk resultat av grubedriften i årene fremover. For å sikre kontinuitet i Svalbards kullproduksjon har selskapet innledet forhandlinger med Den norske Stat om åpning av nye kullfelter som dels eies av selskapet og dels av staten. For den videre utvikling er det selskapets oppfatning at en først bør angripe de kvalitetsmessig kjente kullforekomster i grube 6, for derved å vinne nødvendig tid til nærmere undersøkelser av de problemer som knytter seg til de kvalitetsmessig mindre kjente forekomster i grube 7. En nærmere begrunnelse for selskapets standpunkt vil bli sendt Industridepartementet til orientering. Under de forhandlinger som allerede har funnet sted er statens interesse for kulldriften på Svalbard kommet til uttrykk gjennom stortingsvedtak av 28.4.1966 og 17.6.1966, som begge omfatter bevilgninger til videre undersøkelser og tiltak med henblikk på fortsatt kulldrift på Svalbard.

SALG OG SKIPNING. Det europeiske kullmarked er fremdeles preget av uro som følge av pågående omstillingsprosesser fremtvunget av konkurranseforholdet for kull vis-à-vis andre energikilder. Alle kullproduserende land i Europa har fått føle virkningene av konkurransen fra olje, jordgass og vannkraft i stigende grad. De nå pågående oljeundersøkelser i Nordsjøen og atomkraftens fortsatte utvikling har skapt forventninger om nær forestående overskudd av billig energi. Kullprodusentenes svar er en forsterkning av allerede påbegynte rasjonaliserings-tiltak både driftsmessig og organisasjonsmessig.

I England har National Coal Board som kjemper en hard kamp for kullnæringen, foruten rasjonaliseringstiltak på produksjonssektoren også satt i gang undersøkelse med henblikk på effektivisering av distribusjonsleddene som ellers tradisjonelt har vært på private hender.

I Vest-Tyskland har kullgrubeindustrien i nært samarbeid med regjeringen truffet en rekke tiltak av meget stor strukturell og økonomisk rekkevidde for å beskytte den hjemlige kullnæring.

Dette skjer samtidig som russisk og polsk kullproduksjon synes å tilta og med øket press tilbyr kull på det europeiske marked.

I USA har mindre stigninger i produksjonsomkostninger og innenlands-transport vært kompensert i lave transatlantiske frakter, og amerikanske kull er derfor fremdeles et sterkt konkurransemoment på det europeiske marked.

Det er ingen tvil om at vest-europeisk kullproduksjon er inne i en periode av store vanskeligheter både i relasjon til andre energiformer og til kull fra land utenfor Vest-Europa. Det reelle faremoment ved en svekket kullnæring ligger i at Vest-Europa i en gitt situasjon kan bli stående uten dekning for sitt energibehov.

For vårt selskaps vedkommende er vi i den situasjon at våre langsiktige avtaler med tradisjonelle kunder har sikret avsetning av hele vår produksjon. Prismessig har vi på enkelte markeder måttet tåle mindre reduksjoner, mens vi for spesielle kvaliteters vedkommende har oppnådd priser som på det nærmeste kompenserte dette forhold.

Det samlede skipningskvantum i 1965 var ca. 447.000 tonn som fordelte seg med 312.000 tonn til Norge og 135.000 tonn til utlandet.

Av våre norske kunder avtok Norsk Koksverk A/S ca. 198.000 tonn, handelsimportørene i Nord-Norge ca. 68.000 tonn mens de resterende ca. 46.000 ble levert norsk metallurgisk industri.

Utenlandskvantumet gikk i sin helhet til Vest-Tyskland.

Siste år brakte det meget gledelige trekk i vårt bilde at A/S Norsk Jernverk etter en prøve-tid kunne meddele at koks fra Norsk Koksverk A/S, fremstillet på basis av våre kull i blanding med fremmedkull, var funnet brukbare ved jernfremstilling til erstatning for importerte hardkoks. Forsøksdriften som ga dette resultat vil bli fortsatt med henblikk på at A/S Norsk Jernverk i fremtiden vil kunne avta en stigende andel av slik koks fra Norsk Koksverk A/S.

Parallelt med forsøkene ved A/S Norsk Jernverk har det pågått undersøkelser med henblikk på å fremstille en kokstype basert på våre kull som også vil kunne anvendes av ferrolegeringsindustrien. Disse forsøk har nådd et stadium der forsøk i mindre målestokk delvis er gjennomført og gir grunnlag for en viss optimisme. Det må imidlertid understrekes at forsøkene ennå ikke er avsluttet og at det ennå er for tidlig å trekke konklusjoner for koksens anvendelse i faktisk produksjon.

Transporten til og fra Svalbard har i år som tidligere vært utført av Jacob Kjøde A/S under langtidsavtale. Issituasjonen var tilfredsstillende og det ble ikke behov for isbryterassistanse.

REGNSKAP. Revidert regnskap for driftsåret 1. april 1965 til 31. mars 1966 fremlegges.

Vinnings- og tapskonto er gjort opp med et brutto driftsoverskudd på kr. 5.983.118,43. Avskrivninger på faste aktiva — herunder avskrivninger på tidligere aktiverte oppfaringsarbeider — er belastet regnskapet med kr. 5.324.983,02. Skatter er avsatt med kr. 20.780,—. Årets netto driftsoverskudd kr. 637.355,41 vil styret foreslå anvendt således: Reservefondet tillegges kr. 62.204,52. Det utbetales 5% jubileumsutbytte med kr. 480.000,—. Restbeløpet kr. 95.150,89 tillegges disposisjonsfondet.

Det er i regnskapsåret produsert 436.303 tonn inklusive ca. 14.000 tonn oppmålt overskudd på lagerbeholdning som ansees opparbeidet i løpet av de siste tre driftsår. Ved sammenligning av produksjonsomkostninger pr. tonn for de siste tre år må en ha dette forhold for øye. Skipning og eget forbruk utgjorde 465.128 tonn. I regnskapsåret er således kullbeholdningen redusert med 28.825 tonn.

Kullbeholdningen pr. 31.3.66 er vurdert etter samme retningslinjer som i forrige års regnskap. Det samme gjelder beholdningen av driftsmateriell.

Selskapet har adgang til å foreta større avskrivninger på faste aktiva, men årets regnskapsførte avskrivninger ansees å være forsvarlige.

Av tilgangspostene under faste aktiva nevnes følgende større poster: Vei-arbeider kr. 82.000, forbedring av kull-lasteanlegget kr. 97.000, brakke- og boliginventar kr. 47.000, grube-maskineri kr. 74.000, rullende materiell kr. 82.000, bunkringsanlegg m.v., kraftstasjonen kr. 105.000. Etter fradrag av en korreksjonspost på kr. 19.000 fremkommer de regnskapsførte tilgangsposter vedrørende selskapets anlegg i Longyearbyen, i alt kr. 468.000.

I tillegg hertil har selskapet finansiert undersøkelser og eksperimenter vedrørende grube-feltene 6 og 7 med i alt kr. 640.000. Forskudningene forutsettes avregnet med Staten under St.prp. nr. 45 1965/66, stortingsvedtak av 28.4.66 og St.prp. nr. 123 1965/66, stortingsvedtak av 17.6.66.

I regnskapsåret er videre anskaffet en funksjonær bolig i Fana.

I alt har selskapet siden 1945 investert 87 millioner kroner på Svalbard. Til ansatte er det i samme tidsrom utbetalt i direkte arbeidslønninger og sosiallønn ca 301,8 mill. kroner, hvorav i driftsåret 19,3 mill. kroner. Det totale skipningskvantum siden krigen utgjør ca. 6,3 mill. tonn, hvorav til utlandet ca. 2 mill. tonn. Valutainntektene ved utenlandssalgene etter krigen ekvivalerer 215 mill. kroner.

Av selskapets statsgaranterte driftskreditt på inntil 9 mill. kroner var ved regnskapsårets utløp nyttet kr. 6.844.000. Garantien utløper ved utgangen av 1966. Forlengelse av garanti-tiden er nødvendig. Søknad i denne forbindelse vil bli sendt Det Kgl. Industridepartement.

SOSIALE FORHOLD. Bysamfunnet er i løpet av de senere år så vidt modernisert at selskapet i den aktuelle situasjon har funnet det forsvarlig å begrense tempoet i videreføringen inntil de fremtidige driftsmuligheter er klarlagt. En rekke forbedringer er allikevel gjennomført også i dette driftsåret.

Planen for skole og idrettshus er fortsatt stillet i bero i påvente av en løsning på spørsmålet om samarbeid med Staten.

FORHOLDET TIL STATEN OG UTENLANDSKE SELSKAPER

I forrige års beretning ble det gjort rede for pågående forhandlinger med Staten vedrørende eventuelt fortsatt kulldrift på Svalbard etter at vårt selskaps nåværende produksjonsfelter er utdrevet. Det foreløpige resultat av disse forhandlinger har gitt seg uttrykk i de stortingsvedtak som tidligere er nevnt i denne beretning.

Under de videre forhandlinger har selskapet fremmet forslag overfor Staten v/Industridepartementet om fremtidig form for eventuelt samarbeid når det gjelder kulldriften på Svalbard. Industridepartementet på sin side har meddelt at det har forslag under utarbeidelse som vil bli forelagt selskapet i nær fremtid. Det er selskapets håp at en avgjørelse vil kunne foreligge så snart som mulig slik at det etableres et sikrere grunnlag for videre foretaksomhet.

Det amerikanske oljeselskap Amoseas (Caltex) har i løpet av den periode beretningen omfatter, foretatt boring av ett hull som ledd i sine undersøkelser etter olje på Svalbard. Som resultat av sine erfaringer basert på dette ene borhull har selskapet innstillet videre undersøkelser.

Den endelige beslutning om hvorvidt undersøkelser vil bli gjenopptatt på et senere tidspunkt, og eventuelt på et annet sted, foreligger ennå ikke. Vår avtale med Amoseas (Caltex) står fremdeles ved makt.

Det russiske grubeselskap «Arcticugol» har i spørsmålet om leie av kullfelter som tilhører vårt selskap, vært i kontakt med vår grubeledelse på Svalbard uten at det har kommet til noe resultat.

*

I forbindelse med at vårt selskap i løpet av 1966 runder de 50 år av sin eksistens ble det i mars måned arrangert tur til Svalbard for medlemmer av Stortingets Industrikomité, Justisdepartementet, Utenriksdepartementet og Industridepartementet, samt andre institusjoner som har tilknytning til Svalbard.

På turen deltok også endel av våre forretningsforbindelser samt representantskapets ordfører og selskapets styremedlemmer.

Justisdepartementet var representert ved statsråd fru Elisabeth Schweigaard Selmer.

Under besøket ble det arrangert en rekke kontaktmøter til belysning av aktuelle problemer med særlig vekt på diskusjon omkring planene for snarlig utbygging av den videre kulldrift på Svalbard.

Bergen, den 31. mars 1966
23. september 1966

I styret for

STORE NORSKE SPITSBERGEN KULKOMPANI AKTIESELSKAP

Henrik Ameln Lars Evensen Helge Jakobsen Mons Lid Ivar Lund
formann

REGNSKAP 1965 - 1966

VINNINGS- OG TAPSKONTO 1/4 1965 - 31/3 1966

	1965/66	1964/65
Produksjon (tonn)	436.303	435.409
	(1.000 kr.)	
Produksjonsinntekter	35.350,017,—	34.959
Andre inntekter	41.110,66	18.666
Direkte produksjonskostn. (ekskl. lønn stigere og formenn)	18.232.896,12	5.741
Bysamfunns- og andre sosiale omkostninger på Svalbard	5.518.602,24	2.773
Administrasjonskostn. Svalbard inkl. lønn stigere og formenn	2.735.937,80	27.180
Omkostninger Svalbard total	26.487.436,16	
pr. tonn produksjon 60,71 (62,43)		
Brannassurans m.v.	193.901,10	190
Kulleportavgift m.v.	334.632,—	280
Pensjoner, pensjonsforsikring	440.914,30	558
	27.456.883,56	28.208
Administrasjons- og salgskostninger Norge	1.436.675,53	1.344
Godtgjørelse til representantskap, styre og forretningsførere	224.539,96	229
Driftskostninger total ekskl. renteutgifter pr. tonn prod. 66,74 (68,40)	29.118.099,05	29.781
Brutto driftsoverskudd grubedriften ekskl. renteutgifter	6.273.028,61	5.178
Inngått på tidligere avskr. fordringer	250.000,—	0
Andre inntekter (Strandgt. 209)	301.142,78	309
	6.824.171,39	5.487
Fragår: Renteutgifter netto (inkl. renter Strandgt. 209)	— 841.052,96	— 841
Avsatt til dekning av eventuelle tap på fordringer	0,—	— 248
Brutto driftsoverskudd	5.983.118,43	4.398
Avskrivninger	— 5.324.983,02	— 4.335
	658.135,41	63
Avsatt til skatter	— 20.780,—	— 37
Netto driftsoverskudd kr. 637.355,41 som foreslås:		
Tillagt Reservefondet	62.204,52	26
» Disposisjonsfondet	95.150,89	0
Utdelt som 5% jubileumsutbytte	480.000,—	0

AKTIVA

BALANSE PR. 31/3 1966

PASSIVA

	1965/66	1964/65 (1.000 kr.)	1965/66 1965/66 (1.000 kr.)	1964/65 (1.000 kr.)
Land- og gruberettigheter	1.562.000,—		9.600.000,—	
— årets avskrivninger	239.000,—	1.562	9.600.000,—	9.600
Åpnings- og oppfarringsarbeider	5.370.000,—		2.000.000,—	1.938
— årets avskrivninger	2.012.000,—	5.370	95.150,89	0
Bygninger og bygningsmessige anlegg	10.220.880,—		480.000,—	0
+ tilkommet 1965/66	159.675,74		68.164,43	66
— årets avskrivninger	10.380.555,74	10.221	534.000,—	0
Maskiner, transportmaterieill o.l.	2.314.375,74		17.661.148,75	18.485
+ tilkommet 1965/66	601.200,—		2.028.958,40	1.282
— årets avskrivninger	308.407,28		45.000,—	45
Forskudtering av undersøkelser og eksperimenter	909.607,28		14.465.375,26	12.727
grube VI 1965/66	456.707,28	601		
grube VII 1965/66	295.795,85			
Sum anlegg Svalbard	344.351,06			
Faste eiendommer Norge	5.095.375,06			
+ tilkommet 1965/66	165.450,—			
— årets avskrivninger	5.260.825,06	5.095		
Øvrige driftsmidler Norge	110.300,—			
— årets avskrivninger	300.000,—	0		
Beholdning driftsmaterieill	192.600,—	17.754		
Beholdning salgsprodukter	107.400,—			
Andeler i andre selskaper	3.082.639,56			
Verdipapirer	10.989.260,—	3.264		
Kullkunder, beredskapslager og andre debitorer	109.101,—	13.123		
Lån forretningsfører	5.000,—	100		
Lån andre ansatte	12.284.603,74	5		
Kassabeholdninger inkl. Svalbardpenger	75.000,—			
Innestående i bank og på postgiro	51.500,—			
	46.977.797,73	44.143	46.977.797,73	44.143

31. mars 1966

Bergen,

23. september 1966

I styret for

STORE NORSKE SPITSBERGEN KULKOMPANI AKTIESELSKAP

Lars Evensen

Mons Lid

Helge Jakobsen

Ivar Lund

formann

Regnskapet er revidert av meg. Jeg viser til
revisjonsberetning avgitt den 23.9.66.

Hans L. Mørkussen

statsaut. revisor

Knut Deinboll

direktør

Lars Teigland

økonomisjef

*F*oranstående årsberetning med vedbegtet utdrag av Vinnings- og Tapskonto er godkjent i representantskapsmøte i dag til fremleggelse på generalforsamlingen med innstilling om at regnskapet godkjennes og at styret bevilges ansvarsfribet for forretningsførselen.

Den ordinære generalforsamling er besluttet avholdt onsdag den 12. oktober 1966 klokken 13 på selskapets kontor i Strandgaten 209, Bergen.

Bergen, den 23. september 1966

GUNNAR GREVE Sr.
Representantskapets ordfører

BILDER OG KART

1

2

3

4

1 Panorama Adventdalen. Grube 6 og 7 feltene i bakgrunnen.

2 Skolemusikken i forsamlingshuset.

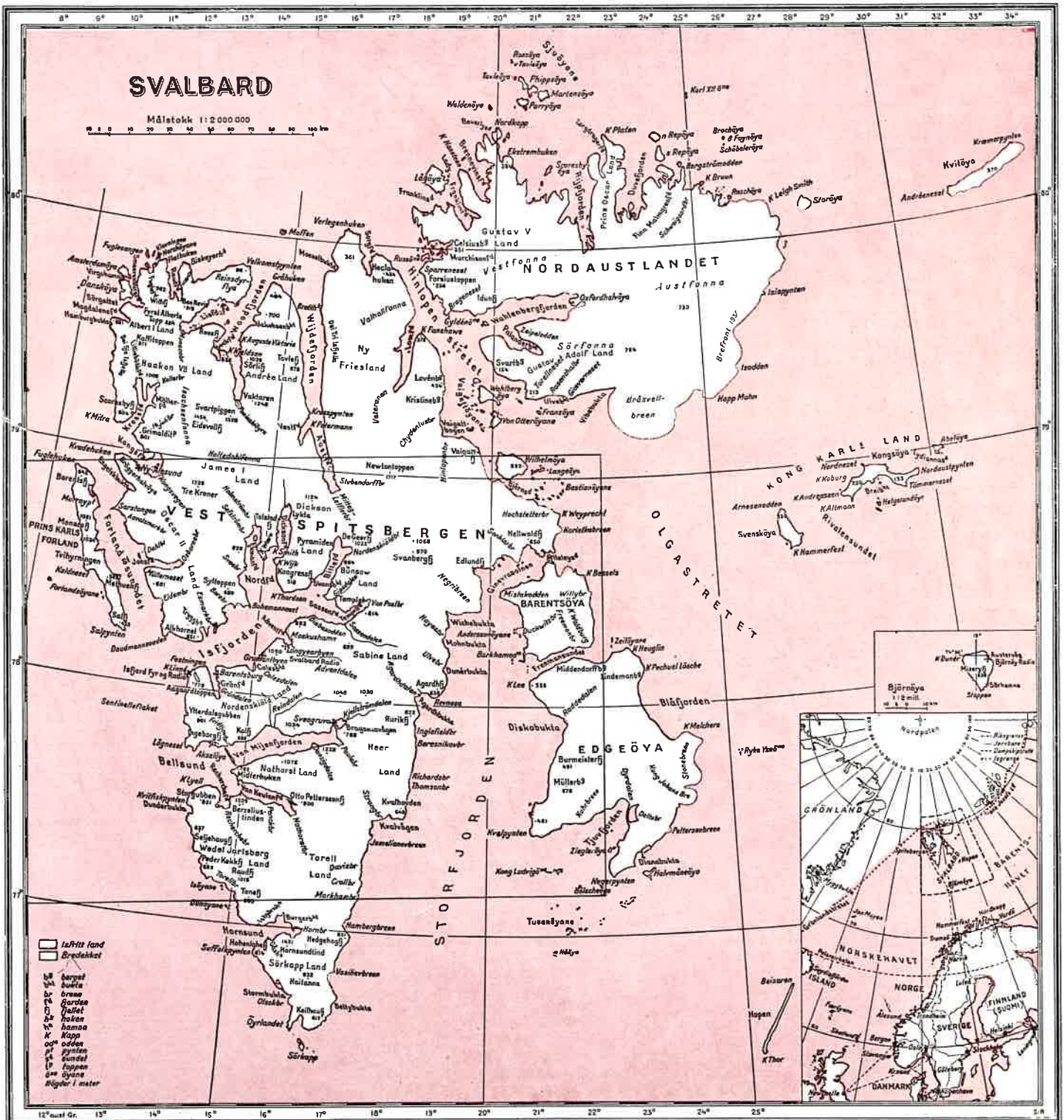
3 Overingeniør Sigurd Westbye og vintersjef Ole Mellerud ved jubileumsmiddagen i Longyearbyen mars 1966.

4 Skilt på Store Norskes kontorbygning i Longyearbyen.

5 Justisminister fru Elisabeth Schweigaard Selmer med Industrikomiteens formann, Hans Borgen og styrets formann, h.r.advokat Henrik Ameln under jubileumsbesøket i Longyearbyen i mars 1966.

5

NORGES SVALBARD- OG ISHAVS-UNDERSØKELSER.

